

5.2.2014

Suomen kielen lautakunnan uusi suositus: myös *alkaa tekemään* sopii yleiskieleen

Suomen kielen lautakunta keskusteli ilmaisuista *alkaa tehdä* ja *alkaa tekemään* kokouksessaan 31.1.2014. Pitkän keskustelun jälkeen lautakunta päätti, että myös muoto *alkaa tekemään* voidaan nykyisin katsoa yleiskielessä hyväksyttäväksi.

Uusi suositus otetaan huomioon Kotimaisten kielten keskuksen julkaisemissa kielenhuollon ohjeissa ja Kielitoimiston sanakirjan tulevissa versioissa.

Taustaa ja perusteluja

Kielenhuollon ohjeena on 1900-luvun alusta ja viimeistään E. N. Setälän oppikirjoista lähtien ollut, että kirjakielessä oikea muoto on *alkaa tehdä*. Muotoa *alkaa tekemään* on pidetty murteellisena ja puhekielisenä. Monelle tämä ohje on opetettu koulussa tiukasti.

Alkaa tekemään on alun perin ollut suomen länsimurteille ominainen muoto ja *alkaa tehdä* puolestaan itämurteinen. Nykyisin *alkaa tekemään* on kuitenkin levinnyt ja yleistynyt käyttöön kaikkialla Suomessa.

Kielen järjestelmän kannalta kyse on pienestä yksityiskohdasta, kahden samaa merkitsevän muodon vaihtelusta, joka on kielessä tavallista. *Alkaa tehdä* ja *alkaa tekemään* ovat molemmat olemassa olevia suomen kielen muotoja, joista suomen kirjakielen kiivaassa kehitysvaiheessa 1800-luvulla on vakiinnutettu kirjakieleen vain toinen. Kirjoitetun suomen varhaisemmissa vaiheissa 1600- ja 1700-luvulla *alkaa tekemään* -rakenteita vielä käytettiin, koska kirjakieli perustui länsimurteisiin.

Kieleen ja kielenkäyttöön liittyy aina myös asenteita ja mielipiteitä. Erityisen paljon tunteita liittyy juuri *alkaa tehdä*- ja *alkaa tekemään* -muotoja koskevaan aiempaan normiin, jonka mukaan vain *alkaa tehdä* oli kirjakielen mukainen. Monelle tämä normi ja sen hallinta ovat edustaneet käsitystä hyvästä kielestä, ja ehkä siksi ilmaus *alkaa tekemään* kiusaa monen kielikorvaa.

On kuitenkin myös suuri ja kasvava joukko suomalaisia, joiden mielestä *alkaa tekemään* -muoto on tyyliltään neutraali. Kouluopetuksesta huolimatta he eivät ole omaksuneet kirjoitetun kielen normia, ja siksi *alkaa tekemään* -rakenteita näkee jatkuvasti myös huolitelluiksi tarkoitetuissa teksteissä.

Muun muassa Kielitoimiston neuvonnassa *alkaa tekemään* on ollut vuodesta toiseen kysymysten kestoaihe: milloin sitä on paheksuttu, milloin luultu jo hyväksytyksi. Suomen kielen lautakunnassa *alkaa tekemään* on ollut esillä aiemmin vuonna 2004, jolloin kirjakieltä koskeva ohje jätettiin ennalleen, mutta Kielitoimiston sanakirjaan lisättiin väljennys *alkaa*-verbin kohdalle: *alkaa tehdä* (puhekielessä myös *alkaa tekemään*).

Suomen kielen lautakunta

Suomen kielen lautakunta on Kotimaisten kielten keskuksen asiantuntijaelin, jonka tehtävä on päättää periaatteellisista ja yleisluonteisista kielenkäyttöä koskevista kysymyksistä. Lautakunnan kokoonpano 1.6.2012–31.5.2015:

professori Minna-Riitta Luukka, puheenjohtaja (Jyväskylän yliopisto)
lehtori Minna Harmanen (Äidinkielen opettajain liitto)
professori Kimmo Koskeniemi (Helsingin yliopisto)
professori Jaakko Leino (Helsingin yliopisto)
nimistönsuunnittelija Kaija Mallat (Espoon kaupunki)
suomentaja, kustannustoimittaja Alice Martin (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto)
kirjailija, uutispäällikkö Matti Rönkä (Yleisradio)
kielenhuolto-osaston johtaja Salli Kankaanpää (Kotimaisten kielten keskus)
Sihteerinä toimii erikoistutkija Sari Maamies (Kotimaisten kielten keskus).

Lisää luettavaa:

Sari Maamies: Aletaanko tehdä vai tekemään? – Kielikello 2/1999
(<http://arkisto.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=13&aid=501>)

Matti Vilppula: Kirjakieli ei ”ala rappeutumaan”. – Kielikello 2/1984
(<http://arkisto.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=13&aid=676>)

Lisätiedot:

suomen kielen lautakunnan puheenjohtaja Minna-Riitta Luukka, puh. 050 377 5698, sähköposti minna-riitta.luukka@jyu.fi

suomen kielen lautakunnan sihteeri Sari Maamies, puh. 0295 333 255, sari.maamies@kotus.fi

suomen kielen lautakunnan jäsen, kielenhuolto-osaston johtaja Salli Kankaanpää, puh. 0295 333 240, salli.kankaanpaa@kotus.fi